

ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Φυλλάδ. 25.

Τόμος. Ζ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1833.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Ἐρανισθεῖσαι ὑπὸ Γ. Χ. Ζ.

Α'. Προσέμιον.

« Ἡ Κόρσικα, (Κύρνος), ἔγραψε Τίτος ὁ Λίβιος, εἶναι νῆσος τραχεῖα καὶ ὄρεινῇ, δύσβατος μὲν ἀπανταχόθεν, οἰκουμένη δὲ ὑπὸ λαοῦ ὡς αὐτὴν ἀγρίου, ὅστις στερούμενος παντὸς ἐξευγενισμοῦ, διαίταται ἀδάμαστος ὡς τὰ θηρία. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὑποδουλούμενοι, δὲν ἡμερόνονται εἰς τὰ δεσμά, ἀλλ' αὐτοχειρίζονται μάλιστα, εἴτε τὰ ἔργα ἀποστρεφόμενοι, εἴτε τὴν δουλείαν. Εἴτε δὲ διὰ πείσμα, εἴτε δι' εὐθείαν εἶναι λίαν δυσχερεῖς καὶ ἀνυπότακτοι εἰς τοὺς δεσπότας αὐτῶν. »

Εἰς τὴν τραχεῖαν ταύτην καὶ ἀδούλωτον νῆσον ᾗ θέλησεν ὁ Ἰψιστος νὰ πλάσῃ τὸν ἑκτακτον ἄνθρωπον, ὅστις ἐξέπληξε τὴν οἰκουμένην διὰ τῆς μεγαλοφυΐας του, ἐταπείνωσε κράτη ἀρχαῖα καὶ

ἰσχυρά, ἐνέδυσεν ἀλουργίδα τοὺς πολεμιστάς αὐτοῦ καὶ ἐδόξασε τὴν γαλλικὴν λόγχην. Ὁ μέγας Ναπολεὼν ἐγεννήθη τὴν 31⁵ Αὐγούστου 1769.

Προθέμενοι νὰ διαγράψωμεν σκηνάς τινας ἐκ τοῦ περιφανοῦς αὐτοῦ βίου, ἐθεωρήσαμεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν τὰς κατωτέρω συντόμους μὲν ἀλλ' εὐφρεῖς κρίσεις· δι' ὧν ὁ Νορβαῖν προσimiάζεται σκιαγραφῶν τὴν περιφανὴ πορείαν τοῦ γιγαντος τῶν πολέμων.

« Ὁ Ναπολεὼν εἶναι μᾶλλον Πλουταρχικὸς ἢ ἥρωας, ἢ ἥρωας τῆς ἐνεστώσης ἐποχῆς, διότι ἐγεννήθη ἀνὴρ μοναδικός, ἐν μέσῳ πολιτισμοῦ πάντῃ πρὸς αὐτὸν ξένου. Καὶ εὗρεθῇ μὲν δούλος τοῦ πολιτισμοῦ τούτου, δούλος ὅμως δυσχεραίνων κατὰ τῶν προσκομμάτων. Τί δὲ παρήγαγον τὰ προσκόμματα ταῦτα, ὅπου τὸν ἐδέσμευον τὰ ἥθη κοινωνίας ἀπληροκωμένης· Ἀδυνατῶν νὰ τὰ μηδενίσῃ, — μόνος ταῦτα κατορθώνει ὁ χρόνος — ἡσπάζοι τὰ ἥθη τῆς ἐποχῆς, καὶ θέλων νὰ τὰ οἰκειώσῃ πρὸς αὐτὸν, ἠναγκάσθη νὰ τὰ ὠθήσῃ πέραν τοῦ μέτρου, ὑφ' οἵανδήποτε μορφήν εὕρισκων αὐτά, εἴτε εἰς τῶν ὀπλων τὸ στάδιον, εἴτε εἰς τῆς ἐξουσίας τὴν μη-

χανήν. Καί ὅμως τὰ ἐμεγάλυνε διὰ τε τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ νομοθεσίας καὶ διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς εὐθύτητος τῆς κυβερνήσεως.

Ἰδοὺ δὲ αἱ περιστάσεις τοῦ μεγάλου τούτου ἀνθρώπου.

Ἀναδεικνύουσι τὸν Ναπολέοντα εἰς μὲν τὸν γραικὸν ἢ ἄλωςις τῆς Τουλῶνος, εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν τὸ τηλεβόλον τοῦ Τρυγητοῦ, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ εἰς τὸν κόσμον, τὰ κατὰ τὴν Ἰταλίαν τρόπικα καὶ ἡ κατὰκτησις τῆς Αἰγύπτου. Καταλύει τοὺς δημοκρατικούς νόμους κατὰ τὴν 18 Brumaire καὶ ἰδρύεται αὐτὸς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος, ἐκεῖ δὲ βασιλεύων ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, περιβάλλει τὴν Γαλλίαν διὰ τῶν μνημείων τῆς ἑαυτοῦ μεγαλοφυΐας, ἐν οἷς ἐγείρει ἐπιφανέστερον τὸν περικλητὸν κώδικα τῆς πολιτικῆς ἡμῶν νομοθεσίας. Ἀλλ' ἀτενίζων εἰς τὴν Εὐρώπην δὲν βλέπει ἢ ἐχθρὸν ἀδυσώπητον ἅμα καὶ ἄτρωτον — τὴν Ἀγγλίαν. Ἀπαίσιος μὲν ἡ ἀποκάλυψις, διότι ἀναγκάζεται νὰ ἀγρυπνῇ ἀδιακόπως ἔνοπλος, ἵνα ὑποστήσῃ τὴν θανάσιμον διαμάχην, μετ' ὀλίγον δὲ θεωρῶν τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἀνεπαρκεῖς, ἐν μείνῃ ἀπλούς ἐκτελεστής τῆς παρ' αὐτοῦ δημιουργηθείσης ἐξουσίας, θέλει νὰ βασιλεύσῃ ἀπ' ἑαυτοῦ. Πλάνη ὀλεθρία, ἥτις κατέπληξε τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν ὑφήλιον πᾶσαν! Καὶ ἰδοὺ, καταργῶν τὴν ἱερατείαν, ὡς καθήγγησε προτοῦ καὶ τὸ Διευθυντήριον, χρίεται βασιλεὺς! καὶ ψαύων διὰ τοῦ σκήπτρου τοὺς πολίτας, τοὺς μεταβάλλει εἰς αὐλικούς.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ἡ μεταμόρφωσις αὕτη πρέπει νὰ φθάσῃ καὶ ὡς τὰς δημοκρατίας τὰς ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθείσας, καὶ ἰδοὺ αἱ δημοκρατίαι μεταβαλλόμεναι εἰς βασιλεία. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖ· διαλύει τὸν δημοτικὸν γάμον του, καὶ ἡ κόρη τῶν Καيسάρων εἰσέρχεται εἰς τὸν θάλαμόν του. Καὶ ἰδοὺ πῶς κληρονομεῖ ἔθιμα βασιλικά, καὶ ἀπόλυτος ἐνθρονίζεται ἡγεμὼν. Ἀλλ' ὑποδουμένος τὸν δεσποτισμὸν ἐμπνέεται ὑπὸ φωτεινοτάτης ιδέας, καὶ θέλει, ἡ Γαλλία νὰ προταχθῇ καθ' ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ ἡ Γαλλία ἡ πολιτικὴ προχωρεῖ ταχύτερον εἰς τὴν βιομηχανικὴν εὐδαιμονίαν, ἢ ἡ στρατιωτικὴ Γαλλία εἰς τὴν κατὰκτησιν τῶν κατ' αὐτῆς συμμάχων ἐπικρατειῶν. Τότε δὲ σχεδιάζει σχέδιον εὐρὸν καὶ τεράστιον — τὴν ἀποκατάστασιν τῆς κατὰ τὴν Εὐρώπην γηραιᾶς βασιλείας, ἣν αὐτὸς ἔσωσεν ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς δημοκρατίας. Καὶ δ. τῶς τὸ ἀποδεικνύει, καταλύων μὲν ἀρχαίους θρόνους ἰδρύων δὲ ἐπ' αὐτῶν βασιλεῖς ἄλλους. Στέφει διὰ τοῦ διαδήματος τῆς Ἰσπανίας τὸ μέτωπον τοῦ ἀδυνάτου Ἰωσήφ, καὶ αἱ πύλαι τῆς μητροπόλεως αὐτῆς ἀνοίγονται ἐνώπιόν του.

Ἐκεῖ δὲ ἡ εἰμαρμένη καὶ ἡ Ἀγγλία σημαίνουν τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ναπολέοντος, ἀλλ' ἐκεῖθεν αὐτὸς ὁρμάται πρὸς τὴν καρδίαν τῆς Ῥωσίας, ἵνα συγκροτήσῃ τὴν μάχην τῆς Βαγράμ κατὰ τῆς ἀνυποφύεγκτου Ἀγγλίας· ὀκτακοσίας δὲ λεύγας πέραν τῆς μητροπόλεως αὐτοῦ, τολμᾷ νὰ πυρακτώσῃ τὴν μητρόπολιν τῆς Σκυθίας, καὶ νὰ

προσδοκᾷ ἐκεῖ τὰς κλεῖς τοῦ πόλου! Καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι ἀδυνατοῦν νὰ ἀναχαιτίσωσι τὴν θριαμβευτικὴν πορείαν του, ἀπόκειται δὲ εἰς τὴν φύσιν νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἀρκτου. Ἡ φύσις νικᾷ τὸν Ναπολέοντα, ὅστις ὑπείκων εἰς ἀδυσώπητον νόμον τῆς, ὑποχωρεῖ ἀλλὰ δὲν φεύγει. Καὶ εἰς τὴν ὑποχώρησιν ταύτην πρὸ τῶν Σκυθῶν, αὐτὸς ὡς Σκυθὴς ὑποχωρεῖ πληγόνων πάντοτε τοὺς ἐχθρούς του. Εἰς Πολόσκ, εἰς Μαλο-ιαροσλάβεστ, εἰς Βιάσμιν καὶ εἰς Κρασνόην ἐδοξάσθησαν οἱ ἄνδρες τῆς Μόσχας, καὶ ἡ Βερεζίνα ἀπαθανατίζεται. Ἐφθασε τέλος εἰς Παρίσιος καὶ εἶπε. Ἰδοὺ ἐγὼ μόνος, ὃς ἐγερθῇ πάλιν ἡ Γαλλία! καὶ ἡ Γαλλία, ὥσει ἐννοοῦσα τοῦ Φρίδλανδ τὸν νικητῆρα παρέχει στρατιάν νέαν· ἕκαστος δὲ στρατιώτης φέρει μαῦρα καὶ δάφνην· μαυροφορεῖ διὰ τὴν Μόσχαν, δαφνηφορεῖ διὰ τὴν τριάδα τῶν κατὰ τὴν Σαξονίαν νικῶν. Μετὰ μὲν τὴν πρώτην νίκην ὁ Ναπολεὼν προτείνει τὴν εἰρήνην, μετὰ δὲ τὴν τρίτην προτείνει αὐτὴν πάλιν καὶ ἀπατάται δι' ἀνακωχῆς, ὑπ' ἧς ἡ Ἀγγλία ὤφειται ὀπλίζουσα κατ' αὐτοῦ τὴν Εὐρώπην. Καὶ συγκροτεῖται ἐν Πράγῃ συνέλευσις καὶ ὑπ' αὐτοῦ ζητηθεῖσα, ἀλλ' ἐν ταύτῃ συνιστώσιν οἱ σύμμαχοι στρατοδικεῖον καταδικάζον τὸν Ναπολέοντα νὰ ἀπολεσθῇ διὰ τῶν ὅπλων. Μία μὲν νίκη δὲν δύναται νὰ τὸν σώσῃ, μία δὲ μόνη ἥττα ἔσται ὁ ὀλεθρὸς του καὶ προδοθεὶς ὑρίσεται αὐτὴν ἐν Λειψία. Πάντες δὲ οἱ πέραν τοῦ Ῥήνου οἰκοῦντες καταδιώκουσιν αὐτὸν εἰς τὰ σπλάγγχνα τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους, καὶ ὅμως αὐτὸς μετὰ πέντε μόνον μυριάδων διαφιλονεικεῖ τὸν ἀγῶνα εἰς τὰς ἑκατὸν μυριάδας τῶν πολεμίων· ἀλλ' ὅτι ἐγένετο εἰς Πράγην, τοῦτο ἀπεφασίσθη εἰς Chatillon καὶ ὁ Ναπολεὼν προδίδεται πάλιν! Πίπτει, ἐξορίζεται, ἀπέρχεται ἵνα βασιλεύσῃ εἰς τὴν Αἰθάλειαν (Ile d'Elbe). Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἔτους ἀναφαίνεται φέρων ὀκτακοσίους πολεμιστὰς τοῦ Μαρέγγου, τοῦ Ὤστερλίτς, τῆς Ἰαίνης, τῆς Βαγράμ, τοῦ Φρίδλανδ καὶ τῆς Μόσχας. Καὶ ἀπὸ Καννῶν μέχρι Αὐῶν πορεύεται ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, ἐκεῖθεν δὲ μέχρι Παρισίων ἐν ὀνόματι τῆς αὐτοκρατορίας. Κρισιμώτερα μὲν περιστάσεις τῆς τοῦ Μαρτίου 1815 δὲν ἐδίδετο ἄλλη, καθ' ἣν ἡ Δικτατορία ἡδύνατο νὰ σώσῃ τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων, ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς συνεδριάσεως, ἀποποιεῖται τὸν εἰς τὸν Ναπολέοντα ὄρκον. Καὶ ὅμως τὰ στοιχεῖα τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ἀναζῶσιν ἐν ἔτος μετὰ τὸν ὕπνον ἢ τὴν λήθην, καὶ αὐτὸς βασιλεύει. Πρῶτον δὲ τῆς ἐξουσίας του βῆμα ἦτο πρᾶξις τις πρόσθετος εἰς τὸ σύνταγμα τῆς αὐτοκρατορίας, ἀντὶ τοῦ νέου Χάρτου ὃν ἐζητεῖ παρ' αὐτοῦ ἡ Γαλλία. Δεύτερον βῆμα ἦτο τὸ στρατόπεδον τοῦ Μαΐου, ἡ γοτθικὴ ἀντιπαράστασις τῆς κατὰ τὸ 1790 ὁμοσπονδίας, ἀλλ' ἀπέβη ἀπαίσιος εἰς τὴν νέαν αὐτοκρατορίαν, ὡς πάλαι ἡ συνέλευσις εἰς τὴν ἀρχαίαν μοναρχίαν. Ἀπέρχεται ἐπὶ τέλους ὁ Ναπο-

λέων μαχόμενος εἰσέτι κατὰ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀνατέλλει ἀπαίσιος ὡς ἡ τῆς Μόσχας ἡ ἡμέρα τοῦ Βατερλώ. Ἐπανερχεται δὲ αὐτὸς ἔχων ἀνοικτὸν τὸ στάδιον νὰ ζῇ ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἐλεύθερος, ὡς εἶχεν ὀρκισθῇ ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ θέλει νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν Ἀγγλικὴν φιλοξενίαν καὶ ἀπάγεται δεσμώτης. Μετὰ δὲ πενταετίαν ὅλην βασάνων ἀποθνήσκει ἐπὶ τῶν ἀποτόμων βράχων τῆς Ἀγίας Ἑλένης, καὶ οἱ μὲν ἄνεμοι ἔφερον πρὸς πάντας τοὺς θρόνους τοὺς τελευταίους τοῦ Ναπολέοντος στεναγμοὺς, τότε δὲ μόνον οἱ βασιλεῖς ἐπίστευσαν εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῶν.

Τεραστῖα μᾶλλον ἢ διδακτικὴ πρὸς τὴν κοινῶν ἡττῶν ζωὴ αὕτη, διότι, ἐν διαστήματι πολλῶν αἰώνων, δὲν εὐρίσκομεν ἄνδρα τινὰ ἄξιον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν Ναπολέοντα. Μόνον δὲ, ὁπισθοδρομοῦντες πρὸς ἀπωτάτους χρόνους, εὐρίσκομεν τοὺς ἱστορικοὺς αὐτοῦ προγόνους, οἷον τὸν Σέσωστριν, τὸν Κύρον, τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν Καίσαρα καὶ Κάρολον τὸν μέγαν. Ὁ δὲ Κάρολος ὁ πέμπτος, καὶ Ἑρρίκος ὁ μέγας καὶ Φριδερίκος ὁ μέγας, καὶ Αἰκατερίνη ἡ μεγάλη, δὲν ἦσαν, οὕτως εἰπεῖν, ἢ ἡγεμόνες καὶ περιβλεπτοὶ ἄνθρωποι νεώτεροι τοῦ Ναπολέοντος. Καὶ μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς αἰῶνος, οἱ μεταγενέστεροι δὲν θέλουσιν ἔννοεῖ οὔτε τὴν ἐμφάνισιν, οὔτε τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀνθρώπου τούτου, τοσοῦτον μοναδικοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν φύσιν, ὅστις ἐγειρόμενος αἴφνης ἀπὸ μιᾶς νήσου τῆς Μεσογείου ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς Εὐρώπης, τὴν ἐξουσίασεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν, ἀνελήφθη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἄφησεν ἐν μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ τὰ λείψανά του.

Ἀπαντῶμεν δὲ πράγματα εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ναπολέοντος τοιαῦτα, οἷα οἱ ἄλλοτε χρόνοι ἐν τῇ προλήψει αὐτῶν, ἤθελον ὀνομάζει *εἰμαρμένα*. Μεταξὺ δὲ τούτων, ἅτινα ὁ ἱστορικὸς δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς ὑπεράνθρωπα, λογίζεται καὶ ἡ πυράκτωσις τῶν ῥωσικῶν πόλεων κατὰ τὴν διάβασιν τῆς Γαλλικῆς στρατιᾶς, ἰδίως δὲ ἡ τῆς μητροπόλεως τῆς Ρώσσις, γενομένη ἅμα τῇ εἰσόδῳ ἡμῶν εἰς τὰ τεῖχη τῆς τοιαῦτα δὲ εἶναι καὶ τὸ ἐν Μόσχᾳ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας ὄνειρον τῆς εἰρήνης, καὶ ὁ ἄωρος κατὰ τὴν ὑποχώρησιν χειμῶν, ἐπίσης δὲ, καὶ ἡ μεταξὺ διπλῆς προδοσίας εἰσοδος τῆς στρατιᾶς εἰς τὴν Πρωσίαν· ἡ παραμονὴ τῆς κατὰ τὴν Σαξωνίαν μάχης τοῦ Λούτσε, ὁ θάνατος τοῦ ὑποστρατήγου Βεσιέρου, τὸ αὔριον τῆς ἐν Βύρσχεν νίκης· ὁ θάνατος τῶν στρατηγῶν Βρυέρου, Κιργήνης, καὶ μάλιστα τοῦ Δυρόκ· τὸ κατὰ τὴν Πίρναν νόσημα τοῦ Ναπολέοντος πρὸ τῆς ἐν Βανδάμῃ συμφορᾶς· ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἡττα κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς μεγάλης μάχης καὶ ὁ Ναπολέων μόλις σωθεὶς ἀπὸ λόγῃν Κοζάκου ὑπὸ τοῦ Γουργῶ. Τοιαῦτα θεωροῦνται καὶ ἕτερα ἔτι, ἡ ἐν Τρικασίᾳ (Troyes) πρώτη Γάλλων λειποταξία, γενομένη πρὸ τοῦ ἔχθρου· ἡ πρὸς τὴν Γενουίαν πορεῖα τοῦ Ἰγγερῶ, ὅστις ὤφειλε νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ Lons-le-Saulnier· ἡ ἀξιοποινὸς παράδοσις τῆς Soissons εἰς τὸν

Βλοῦχερ ἐπιδεῖ τότε ἀσύλου καὶ ὑποχωρήσεως· ἡ ἀπροσδόκητος προσβολὴ κατὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Ραγούζης ὑπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Λαουδούνου (Laon)· καὶ τέλος ἡ παρὰ διαταγὴν πορεῖα τοῦ Δουλεβά πρὸς τὸν Sain-Dizier καὶ Vitry, ἡ κατὰ τεσσαράκοντα ὁκτὼ ὥρας βραδύνασα τὴν ἀφίξιν τοῦ Ναπολέοντος ὑπὸ τὰ τεῖχη τῶν Παρισίων.

Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ εἰμαρμένα ἀτυχήματα, ἢ μᾶλλον τὰ προσπίπτοντα, ἅτινα ἐπροφῆτευσαν, ὡς εἰπεῖν, τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος, ἀλλ' ἡ ἱστορία παρέχει ἐν αὐτοῖς μαθήματα λίαν ἠθικὰ καὶ ὠφέλιμα, ἀποδεικνύουσα τὸ ἀνυπόστατον τῶν θαυμάτων καὶ τὸ παράλογον τῶν προληπτικῶν συμπερασμάτων, ἐξηγοῦσα δὲ τὰ αἷτια τῶν πραγμάτων, τὰ ἀποδίδει δικαίως εἰς τὰ πάθη καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἀνθρώπων. Οὕτω λοιπὸν ἀποδεικνύω γράφων, ὅτι καὶ ἡ εὐδαιμονία καὶ ἡ πτώσις τοῦ Ναπολέοντος ὀφείλονται εἰς αὐτὸν μόνον καὶ οὐχὶ εἰς τὴν τύχην, τὴν ψευδῇ ταύτην θεότητι, τὸ φάσμα τὸ ἐπικίνδυνον, ὅπερ ἀνάγκη ἦν νὰ καταργήσωμεν διὰ παντός, εὐλαβούμενοι τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τὴν εὐδαιμονίαν.

Ὅτε ὁ Ναπολέων ὑπεδύθη τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἡ φαντασία καὶ αἱ ἐλπίδες ἀπώθουν αὐτὸν πρὸς τὴν ἀνωτάτην κυριαρχίαν. Ἐν τούτῳ ἡ στρατιωτικὴ δόξα, παντοδύναμος τότε εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἐκλάμψασα δι' αὐτοῦ, κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, λάμπειν μερίζονα, ἢ κατ' ἄλλους στρατηγούς, δὲν συνετέλεσε τοσοῦτον εἰς τὸ μεγαλῆσον αὐτοῦ, ὅσον ἡ σπανία ἐπιδεξιότης, ἣν ἔδειξε κυβερνήσας μὲν μετὰ συνέσεως τοὺς νικηθέντας, μετὰ τὴν διπλὴν αὐτοῦ κατάκτησιν, καθυποτάξας δὲ τοὺς λαοὺς διὰ τῆς ὑπεροχῆς χαρακτηρὸς ἀσυνήθους ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ, καὶ μεγαλοφυΐας ἀγνώστου πρὸ αὐτοῦ. Ἡ δὲ Γαλλία, ἀπυρρημένη διὰ τὰς κακουχίας καὶ τοὺς δημοκρατικοὺς κλονισμοὺς, ἐξηχραιωμένη διὰ τὴν δικτατορικὴν κυβερνήσιν τὴν ματαιώσασαν, βραχύτερον ἐνὸς ἔτους, τὰς κατακτήσεις τοῦ Ναπολέοντος πάσας, ἡ Γαλλία ὠνόμασεν αὐτὸν σωτῆρα, ἅμα τῇ ἀποδιδοῦσιν εἰς τὸν Ἰουλιανὸν Φόρον (Frejus) ἡ δὲ συγκίνησις ἡ κατὰ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐγερθεῖσα, ἦτο ἤλεκτρικὴ καὶ οἰκειώσασα πρὸς αὐτὸν τὰς πεδιάδας καὶ τὰς κώμας καὶ τὰς πόλεις. Καὶ ἀληθῶς κατὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐπιστροφὴν του, οὐδεὶς ἐφάνη ποτὲ δημοκρατικώτερος τοῦ Ναπολέοντος. Δὲν κατάρθρωσαν δὲ τὴν 18 Brumaire οὔτε οἱ θωρακοφόροι (Dragons) τοῦ Σεβαστιάνου, οὔτε τῶν Παρισίων ἡ φρουρά, οὔτε ἡ φρουρά τῆς Δικτατορίας, ἀλλ' ἡ ὀπιτυχία τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὀφείλεται εἰς μόνον τὸ φρόνημα τῶν πολιτῶν, ἄνευ δὲ τούτου δὲν εὐδοοῦτο οὐδὲ τότε τὸ πόλημα τῆς μεταβολῆς. Μία τῶν στάσεων παρεκίνησε τὸν Ναπολέοντα νὰ τὸ ἐπιχειρήσῃ μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ Ρανειᾶδ, ἀλλ' αὐτὸς ἔκρινε νουνεχῶς ὅτι ἡ Γαλλία καὶ ἡ τύχη αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἔτι ἀναγκαῖως

ὡς ὡς καθιερώσῃ τὴν μεγάλην ταύτην μεταβολήν, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ἀφήσας τὸ μέλλον νὰ ὠριμάσῃ ἐν τῇ κοινῇ γνώμῃ.

Καὶ ἀνηγόρευσεν Αὐτοκράτορα ἑαυτὸν ὁ Ναπολέων, διότι ἦτο ἰσόβιος ὑπατος, διότι ἐβασίλευσεν ἤδη εἰς τὴν Αἴγυπτον, διότι, μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς Λομβαρδίας, ἦτο βασιλεὺς εἰς τὰ Μεσσηνία, διότι ὡς κυριάρχης διευθέτησε τὴν τύχην τῆς Γαλλίας, κατακτησάμενος τὴν εἰρήνην εἰς τὸ Campo-Formio, καταβάλων μᾶλλον τοὺς ἀποποιουμένους αὐτὴν Δικτάτορας, ἢ τὴν αἰτοῦσαν αὐτὴν Αὐστρίαν. Ναι, ὁ Ναπολέων ἀνηγόρευσεν ἑαυτὸν αὐτοκράτορα, διότι οἱ συνταγματικοὶ τοῦ 1789 οἱ τὴν ἐπανάστασιν ἀντιπροσωπεύοντες καὶ ὁ Χουσχέ ὁ ἀντιπροσωπεύων τὴν Συμβατικὴν συνέλευσιν (convention) καὶ οἱ κεφαλαιοῦχοι οἱ ποθοῦντες νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν νέαν περιουσίαν των, ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ δράξῃ τὸ διάδημα.

Ἀπώλετο δὲ ὁ Ναπολέων, διότι αἱ γραικαὶ μοναρχίαι, αἱ ἀείποτε φθονοῦσαι τὴν Γαλλίαν, αἱ συναρπάζουσαι ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀνεμοζάλῃ τὰς νέας μοναρχίας, καταλύουσαι αἴφνης τὰς σπονδὰς καὶ τὰς συμμαχίας, εὗρον τὸν καιρὸν ἀρμόδιον ἵνα καταστρέψωσι καὶ τὸν Ναπολέοντα, καὶ τὴν πλάσσαν αὐτὸν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν, καὶ τὴν οὕτως ἐπανάστασαν Γαλλίαν αὐτὴν, τούτεστι τὴν πρώτην ἐπικράτειαν τοῦ κόσμου, ὀνομαστήν διὰ τοὺς πολιτικούς αὐτῆς νόμους, καὶ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν διοικήσιν καὶ τὴν βιομηχανικὴν εὐδαιμονίαν, ἐπίσης δὲ καὶ διὰ τὴν γῆν αὐτῆς, καὶ τὸν ἄκρον ἐξευγενισμόν καὶ τὴν στρατιωτικὴν δόξαν.

Τὰ δύο δὲ ταῦτα διεστῶτα ἄκρα, τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ πτώσις τοῦ Ναπολέοντος, εὐκόλως ἐξηγοῦνται ὅταν λογισθῶμεν, ὅτι αἱ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος σπονδαὶ τῆς Εὐρώπης δὲν ἦσαν ἢ μόνον ἀνακωχαί, διότι ἡ Ἀγγλία ὠπλίζεν ἀδιακόπως αὐτὴν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, φοβούμενη μὴ ἡ Γαλλία, ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἡγεμόνος κυβερνωμένη, κατασταθῇ ἡ Μητρόπολις τοῦ κόσμου. Καὶ τότε ὁ Ναπολέων ἠέλησε κατ' ἀνάγκην ἢ νὰ δυναστεύῃ τῶν βασιλείων, τῶν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας κατ' αὐτοῦ ὀπλιζομένων, ἢ νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης.

Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτοῦ, εἴτε πρὸς τὸ μεγαλεῖον, εἴτε πρὸς τὴν ἀπώλειαν τείνοντα, ἐφαίνοντο ὡς ἂν ἦσαν εἰμαρμένα. Καὶ κατὰ τὸ Λάουδον καὶ τὴν Ἀρκόλην ἐδόξασεν αὐτὸν ἡ κραυγὴ, Ζήτω ἡ δημοκρατία! ὡς τὸν ἐδόξασε μετὰ ταῦτα ἡ ἑτέρα κραυγὴ, Ζήτω ὁ Αὐτοκράτωρ! Δὲν ἠδύνατο δὲ οὔτε νὰ ἀλλοιωσῇ ἑαυτὸν, οὔτε νὰ πράττῃ ἔργα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἄλλοτρια, διότι ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Αἰθιοπίας, ἦτον ὁ αὐτὸς ὡς ὅτε ἀνεχώρησεν ἐκ Φοντανεβλώ. Διὸ γενναίως ὑπέστη τὰς συμφορὰς τοῦ 1814 καὶ τοῦ 1815 ὡς συνεπειὰς τῆς μεγάλης αὐτοῦ μοίρας, ἀποδίδων τὰς προδοσίας εἰς μὴν τὴν ἀγνωμοσύνην. »

Η ΚΥΡΙΑ ΜΑΡΙΝΙΑΝ

[Συνέχεια ὅρα φυλ. 24.]

Ὁ κύριος Ἀρώνης τότε ἔτρεμεν ὅλος, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἀγανακτήσεώς του, ἠδύνατο νὰ φονεύσῃ εἰς τὸν τόπον, ὅν τινα ἐτόλμα νὰ διαλύσῃ τὴν σχηματισθεῖσαν ὑπόνοιάν του. Ναι, σκέψις μυστηριώδης, σκέψις ταχύτερα ἀστραπῇ, εἶχε διαβῇ εἰς τὸν νοῦν του καὶ ὁ Ἀνδρέας, γνωρίζων καλῶς τὸν κύριόν του, δὲν ἐτόλμα νὰ ἐρωτήσῃ τι, ἀλλ' ἐξῆλθεν ἀκρωνυχί καὶ ἐπεφάνη πάλιν ἀκούσας τὸν κτύπον τοῦ κώδωνος. Ἦτον ἤδη νῦξ πληρεστάτη, ὁ Φερδινάνδος ἐζήτησε τὰ πιστόλιά του, τὰ ἐξέτασε μετὰ προσοχῆς, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν, καὶ τὰ ἐγέμισεν ἡσύχως, ἐνώπιον τοῦ Ἀνδρέου, ὅστις ἴστατο ἀκίνητος καὶ ὠχρὸς ὡς μάρμαρον. Ἐννευσε μετὰ ταῦτα νὰ τῷ φέρῃ μίαν μεγάλην σπάθην ἡρτημένην πάντοτε ὑπὲρ τὴν κλίνην του ἢ σπάθη αὐτὴ ἀνῆκεν εἰς τὸν πατέρα τοῦ Ἀρώνου, ἀξιώματικὸν τοῦ Ναυτικοῦ θανόντα ἐπὶ τῆς Φρεγάτας ἧς ἦτο διευθυντής. Ὁ δὲ Ἀνδρέας, καθαιρέσας αὐτὴν τὴν ἔφερεν εἰς τὸν Κύριόν του, ὅστις τὴν ἐγύμνωσε, θεωρήσας τὴν καλλίστην λεπίδα, διαποικιλλομένην μετὰ χρυσοῦ πρὸς τὴν λαβὴν καὶ ἀπέθηκεν ἐπὶ τραπέζης πλησίον τῶν πιστολίων του.

— Ὁ ἵππος μου νὰ ἦναι ἔτοιμος εἰς τὰ χαράγματα, εἶπε διὰ φωνῆς ὡσεὶ πυρεσσοῦσης καὶ πινιγρᾶς . . εἶπε ὅτι θὰ λείψω δύο ἡμέρας εἰς τὸ κυνήγιον . . . μὴ μὲ ἀκολουθήσῃ κἀνείς, κἀνείς μὴ ἀνησυχῇσῃ περὶ ἐμοῦ.

Καὶ διεκόπτετο μετὰ πᾶσαν φράσιν, ἐνῷ ὁ Ἀνδρέας προσεκύει καθεκίστην εἰς δεῖγμα τῆς ἀληθῶς ἀφωσιωμένης καὶ τυρλῆς πρὸς τὸν κύριόν του, ὑποταγῆς, διότι ἀφοῦ ὁ νέος Ἰσπανὸς ἀφιερῶθη εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Φερδινάνδου, δὲν ἐσκέπτετο πλέον ἐὰν ἔξῃ ὁ βασιλεὺς ἢ ἡ βασίλισσα τῆς Ἰσπανίας καὶ τῶν Ἰνδιῶν.

Μόλις τοῦ κορυδαλοῦ ἡ χαρμίνος φωνὴ ἐχαιρέτα τὰ πρῶτα τῆς Αὐγῆς μειδιάματα, ἐπιπὸς ἤδη ὁ Ἀρώνης ἀνεχώρει ἀπὸ τὸ ταπεινὸν οἶκμά του ἔχων ἐπὶ μὲν τὸ σάγμα τὰ μακρὰ του πιστόλια, ὑπὸ δὲ τὰς πτυχὰς τοῦ μανδύου κεκρυμμένην τὴν σπάθην του. Καὶ διαβάς τοὺς πρὸς μεσημβρίαν γαιολόφους, ὠδοιπόρει μετὰ τῶν ἡνθισμένων σπάρτων καὶ ἐφέρετο ἤδη πρὸς μονοπάτια διὰ μέσου νέων πευκῶν ἡνεωγμένα. Ὁ δὲ Ἀνδρέας δὲν ἐπαυσεν ἀκολουθῶν τὸν κύριόν του διὰ τοῦ βλέμματος, ἢ ὅτε δὲν ἐφαίνετο πλέον εἰς τὸν ὀρίζοντα ἡ κορυφὴ τοῦ πύλου του καὶ τότε, ποιήσας δις τὸν σταυρόν του, παρεκάλει πάντας τῆς Γαλλίας τοὺς ἀγίους καὶ τῆς Καστίλιας, ἵνα φυλάττωσι τὸν καλὸν κύριόν του.

Ὁ Ἀρώνης ἐν τούτῳ ἐτράπη πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ δάσου ποθὼν νὰ μὴ τὸν ἴδῃ τις καὶ οὐδεὶς